

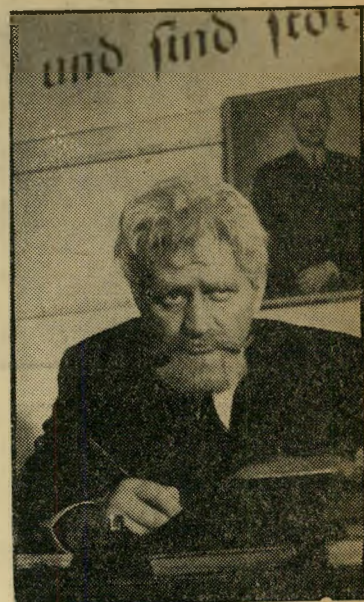
שמעון איש לא התייחס לכך ברצינות. לעגו, עקצו וביטלו. כאשר החל לפני שנה וחצי לייצר סרט יחיד, שהוא עצמו כתב את הסריט ואת מוסיקת הלוואי שלו, שהוא הגה את רעיונות בימויו ועריכתו והוא עצמו השחקן היחיד המופיע בו, ראו בכך כולם, אלה המעריצים את שמעון כשחקן, סימנים של שגעון גדלות, או במקרה הי טוב ביותר יומרות חסרת בסיס והעזה מגוחכת.

בא אמן, שמעון היחד עם הקולנוע היה כצופה באולם ובהשתתפות חד-פעמית כי שחקן בסרט, ונוטל על עצמו משימה שי גאוני קולנוע מוכרים ותיקים היו נרתעים מפניה, וזאת, במדינה שתעשיית הסרטים שלה נחשלת, מפגרת ופרימטיבית, אם אפי שר בכלל לקרוא לה תעשיית קולנוע. מי כריו יכלו רק לרתם עליו, לא לכעוס: סוף סוף הוא יצר את הסרט בכספו שלו.

לפני שבוע הוקרן הסרט הראשונה. שוב לא היה עוד מקום לספק: שמעון ישראלי עשה את הבלתי יאמן. הוא עשה סרט מרתק, בעל איכויות אמנותיות מעולות ותוכן רעיוני עמוק. הוא עשה סרט טוב. המימרה "סוף סוף סרט ישראלי רא-שון" הפכה מומן למליצה ריקה מתוכן, שבאה לציין רק סרט ישראלי שהיה פחות גרוע מקודמיו. סרטו של שמעון ישראלי המרתק נמצא הרחק מעבר לאימרה זו. זהו סרט שמוכיח שכדי לנבנת בארץ תעשיית סרטים ברמה בינלאומית, אין צורך באולי פנים משוכללים, גם לא בממון רב, אין צורך בכוחות מהחוג והיקוי יצירות זרות. מה שדרוש הוא רק שיהיה מה להגיד ו"כשרון לומר זאת בצורה קולנועית. שמעון ישראלי, כפי שמוכיח סרטו, מחונן בשתי תכונות נדירות אלה.

השומר זמרתו של עמנואל כשומר בניו זקן הנושא עמו את זכרונותיו, משמשת כנקודת-מוצא לעלילה.

המורה שמעון ישראלי בדמות המור, רה הגרמני ההומאניסט, שי בצל תמונת היטלר מטיף לסובלנות ולאהבה.

בחזרה מדנאו על רקע רכבת הנושאת את תוי הסימון הנאציים, נראה שמעון ישראלי בדמותו של עמנואל, גבור הסרט המרתק, שעה שהוא חוזר ממחנה הריכוז, בו היה כלוא, אל בית הוריו באחת מעיירות גרמניה.

המלחמה לא כאדם החוזר אל ביתו אלא כפושע אל מקום הפשע. אין זה סרט על הגבורה. זה נושא לסרט נפרד. זה סרט שבא להוקיע את הפחדנות. כל מה שאירע לעמנואל אירע לו באשמתו. היה לי הרבה יותר קל לשלב בסרט קטעי זוועה ממעשי הנאצים. אבל יותר חשוב היה לי לשלב בו קטע מתוך גאוס של היטלר. על הזוועות אנוחנו יודעים. מה שצריך להתריע זה רק על דבר אחד: איך זה קרה? איך לא נעשה מה שהיה צריך להעשות לפני השואה ולא אחריה?

בעזרתם הרבה של הבמאי יורם גרוס, מחבר הדיאלוגים יעקב מלכין, התפארין יגאל תומרקין והצלם הראשי יעקב יוני לוביץ הצליח שמעון ישראלי להחליק מ-

איש במרתף עם הבעיה: לנקום או לא לנקום? רגשותיו גוברים על תבונתו והוא יורה בגרמני בסצינה סמלית בה מתחברים צלליותיהם על הקיר, והממחישת כי על ידי הנקמה הפך עמנואל להיות כמו האנס. צל נוסף בסיומו של הסרט, צלו של עמוד פעמון בבנין עליו שומר עמנואל בישראל המשתקף כעמוד תליה, בא להביע את הרעיון כי הנקמה היא הגדרום שהקים עמנואל לעצמו.

"מה רצייתי להציג" מסביר שמעון ישראלי. הוא העקרות שבנקמה, חוסר הי טעם שבה. וכאן לא מדובר באדם שיש לו זכות לנקום, אלא באדם שחייב לנקום! זוהי מסקנה שהיא פרי מחשבה עמוקה מצד גיבור הסרט השרוי כל הזמן בויכוח

נקמה!

הסכנה שכולם ניבאו שילכד בה. הוא לא הפך נושא רציני ומכאיב לאמצעי שיבליט את הוירטואוזיות שבו, וישמש לו כהפגנת יחיד. למרות שזו יצירה אישית מתחילתה ועד סופה, נשאר שמעון רק משרתו של הרעיון. הוא וכשרונותיו הם האמצעי ולא המטרה.

אופיה המיוחד של העלילה והמסגרת הי מוגבלת שלה הציבו בפני שמעון וחבריו עשרות בעיות מיוחדות במינן, שהיה עליהם למצוא להן פתרון ללא סיוע בתקדימים. מאחר שהאפיונות השונות של הסרט מת רחשות עקב פגישתו של גיבור העלילה בחפצים שונים, היתה הבעיה המרכזית איך לא לרסק את העלילה לעשרות פירוורים קטנים ולהימנע מכך שיהיה זה סרט המור" כב מסיפורים סיפורים.

היו בעיות של המשכיות באיפורים העדי גים והמדויקים, שאיפיו כל דמות מן הי דמויות אותן מעלה שמעון על הבד; של מציאת נופים גרמניים בארץ, ושל אי היג ררות למשקיתר באמנות בנושאים רגי שים. כך, למשל, באחד השלבים של הסרט, כאשר האיש במרתף מוצא את ערימת נעליו מכל הגילים ונעלי משפחתו, היה הרעיון הראשון להפעיל את הנעליים ללא גוף אנושי, בעזרת טכניקת צילום מיוחדת, ולי הניח להן לצעוד על רקע קולות שונים. למרות שהרעיון קסם לשמעון ולבמאי הי סרט במשך זמן רב, ויתרו עליו לבסוף. "נוהרתי לא לשחק באמנות ובזכרונות ולא להפיך אותו למיני מאוסי" אומר שמעון. כאשר יוקרן המרתף לראשונה בעוד ש בועות מספר בפני הקהל, תגיע שעתה של הביקורת. ללא ספק יוכלו למצוא בו מגרי עות, או להסתייג מרעיונותיו ודרכיביטוי. אך תהיה הביקורת שלילית או חיובית, היא לא תתייחס ליצירת בוסר או אל שלב התפתחותי, אלא אל יצירה בוגרת, בשלה ואמנותית, שברמתה היא חסרת תקדים בארץ ובסגנונה אולי חסרת תקדים בי קולנוע.

עם עצמו, היא תולדה אינטלקטואלית חיו בית. ההכרעה, בה יורה עמנואל בהאנס היא הכרעה רגשית ורגעית, המוכיחה כי הוא קיבל עליו את שיתותיו של האנס.

כפושע למקום הפשע

למרות שהנקמה היא בעייתו העיי קרית של גיבור הסרט, אין זה נושא המרכזי. זהו סרט על הפחדנות. כפי ש שמעון אומר: "עמנואל חוזר לביתו אחר

הנוקם רגע לפני הנקמה מוצא עמי נואל את סמלי הסיס ואפי דחו של הנאצי, בו הוא יורה ברגע רגשני.

לנקום, או לא לנקום?

מה רוצה שמעון ישראלי להגיד? מספרו של המרתף הוא סיפור פשוט בקווי הכלליים. זהו סיפורו של עמנואל, שומר בניו זקן הגר בישראל, בפניה עליו בה, חי על זכרונותיו בלבד. זכרונות אלה נושאים אותו אל היום בו חזר הוא, כצעיר יהודי ששוחרר ממחנה הרכוז בוכא, אל בית משפחתו, בעיירה גרמנית קטנה. מת ברר לו שהבית תפוס עתה בידי האנס, גרמני אשר היה חייל בסיס, שרדף אותו בנעוריו והפרידו מעם אהובתו הגרמניה ו האחראי במישרין למות הוריו. הוא מסתתר במרתף, ונכלא שם על ידי הגרמני שאינו מבחין בו.

הסרט כולו מתרחש למעשה במרתף הי אפולוי, שרק קרני אור מועטות חודרות אליו מבעד לחלון בודד. שפע האבירים הישנים שבמרתף, שעונים, נעליים ישנות, אלבומי-תמונות, בובת מוקיון ורהיטים, מד כירים לבלוא במרתף קטעי זכרונות מי עברו, את נעוריו ואת הדמויות שהשפיעו עליו כמו מורהו, אביו ונערתו. תוך כדי העלאת הזכרונות מתמודד הי

האב השען הזקן מייצג את הסיפוס היהודי השמרני, מגלם את הי הססנות והפחדנות אשר איפשרו את השואה.

הנער שמעון ישראלי כעמנואל בנער ריו, שעברו עליו בסביבה גרי מנית. תהאהב הנער בנערה גרמניה.